

Agenda 2030

och Byrån mot diskriminering i Östergötland

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Sara-Lina Lock

**BYRÅN MOT
DISKRIMINERING**
I ÖSTERGÖTLAND

Innehåll

1. Om Agenda 2030	3
Situationen i Sverige	4
2. Byrån mot diskriminering i Östergötland	5
3. Byrån och Agenda 2030.....	5
Rättighetsbaserat arbete inom ordinarie verksamhet	6
Agenda 2030 och projektverksamhet.....	7
Islamofobi inom vård och äldreomsorg.....	7
Operation Chef	8
Face to Face och Vi avgör framtiden!	9
Ställ om till jämställt!	10
Re: Agera & Jag på nätet	11
Agenda 2030 och nuvarande eller framtida verksamhet.....	11
Koll på Jobbet	11
Ordinarie verksamhet i framtiden.....	12
Framtida projekt - ”Funkofobi”	12
4. Reflekterande ord.....	14
Bilaga 1. FN:s 17 globala hållbarhetsmål	15
Referenser	17

Rapportens författare: Sara-Lina Lock, praktikant.

Handledare: Miriam King, utbildare.

27 november 2020

1. Om Agenda 2030

Arbetet med att säkerställa mänskliga rättigheter för hela världens befolkning har länge var en utmaning. För att möta utmaningen arbetade Förenta nationerna (FN) 2015 om målsättningarna från åtta så kallade *milleniemål* till sjutton nya *hållbarhetsmål*.¹ De nya, globala målen innefattar också 169 delmål och både huvudmål och delmål ska vara uppfyllda till året 2030, varför de benämns Agenda 2030. Agenda 2030 antogs som ny universell överenskommelse med syftet att de 193 medlemsländerna ska rikta fokus mot fyra viktiga områden: att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter, lösa klimatkrisen samt att främja fred och rättvisa.

Framtagandet av de globala hållbarhetsmålen har varit den mest transparenta processen i FN:s historia och genomförts tillsammans med representanter från regeringar, näringslivet, forskare och aktörer från civilsamhället.² De globala målen följer tre viktiga principer:

1. Målen är universella, vilket innebär att alla världens länder har ett gemensamt ansvar för genomförandet.
2. Målen är odelbara och integrerade, vilket betyder att inget enskilt mål kan anses uppfyllt utan de andra. Alla mål behöver vara uppfyllda för att Agenda 2030 innehållande de globala hållbarhetsmålen ska anses uppfyllt.
3. Huvudbudskapet är att *ingen ska lämnas utanför!* Det innebär att arbetet med de globala målen ska genomföras med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar och att alla ska med i utvecklingen.

”Ingen ska lämnas utanför” är som nämnts ovan ett huvudbudskap och ett ledord.³ Vilka är det som riskerar att lämnas utanför? Människor som riskerar att lämnas utanför tillhör sociala grupper som är mer sårbara än andra, exempelvis kvinnor och flickor, barn, unga, äldre, personer med funktionsnedsättningar samt etniska minoritetsgrupper. Även flyktingar, migranter och HBTQ+-personer står ofta inför större hinder för jämlikhet och riskerar att bli diskriminerade, exkluderade och att deras rättigheter begränsas. För att kunna uppfylla löftet om att ingen ska lämnas utanför krävs det att de här mönstren aktivt motverkas och bryts.

---

1 GLOBALPORTALEN (2020) ”AGENDA 2030”, ”LÄMNA SKA LÄMNAS UTANFÖR” (SE BILAGA 1)

2 GLOBALA MÅLEN (2017) GLOBALA MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

3 GLOBALPORTALEN (2019) ”LEAVE NO ONE BEHIND” – VAD VEM HUR?

Andra faktorer kan påverka människors utsatthet såsom kriser, konflikter och andra oroligheter i ett land. Geografiskt läge och vissa infrastrukturer kan försvåra livsvillkoren för socialt marginaliserade grupper. Människor kan också hindras att ta del av utvecklingsframsteg utifrån diskrimineringsgrunder såsom sexuell läggning eller andra faktorer, exempelvis asylstatus. Ytterligare försvårande omständigheter inom stater kan exempelvis vara svag politisk styrning, korruption, en svag rättsstatsprincip eller diskriminerande lagar.

Situationen i Sverige

Innan Agenda 2030 och dess hållbarhetsmål kan anses uppfyllda står Sverige inför ett flertal utmaningar inom olika samhällsområden och på olika nivåer i samhället. Sveriges regering har ett ytterst ansvar att uppfylla dessa mål men det i arbetet krävs också att näringslivet, akademien, civilsamhället och privatpersoner hjälps åt och engagerar sig även på lokal nivå. Enligt en nyutkommen rapport⁴ från Statistiska Centralbyrån (SCB) minskar inte ojämlikheterna mellan grupper i Sverige idag, utan snarare ökar samtidigt som kopplingar mellan sämre livsvillkor och socioekonomisk bakgrund blir allt tydligare.

Andra utmaningar gäller miljö- och klimatområdet. Luftföroreningar och buller är två av de största miljöhälsoproblemen men idag saknas övergripande statistik på hur exponering för och resultat av luftföroreningar skiljer sig mellan sociala och socioekonomiska grupper. Dock är det inom andra områden klarlagt att redan utsatta grupper riskerar att påverkas mer av klimatrelaterade hälsoproblem än andra grupper i samhället.

Effekterna av den pågående pandemin har också börjat bli allt synligare i det svenska samhället. Faktorer som ålder, kön och socioekonomisk bakgrund har visat sig påverka dödligheten av sjukdomen Covid-19. Statistik visar att lågutbildade, låginkomsttagare, äldre och boende på LSS-boenden samt personer med bakomliggande sjukdomar är överrepresenterade bland dem som har avlidit. Konsekvenserna av pandemin blir även allt tydligare på arbetsmarknaden, där arbetslösheten stiger hos unga, vilket leder till sämre försörjningsmöjligheter och social utsatthet för personer med lägre utbildning. En påtvingad isolering bland många ökar också risken för psykisk ohälsa, ensamhet och en känsla av utanförskap.

Det krävs arbete och insatser på flera olika samhällsnivåer för att undvika att någon lämnas utanför gemenskapen. En stark skyddsfaktor i förhållande till flera områden anses vara likvärdig skola och utbildning. Att synliggöra utsatthet är viktigt, då de kan bidra till en ökad generell förståelse för mekanismerna som ligger bakom. Principer

---

⁴ STATISTISKA CENTRALBYRÅN, LÄMNA INGEN UTANFÖR. STATISTISK LÄGESBILD AV GENOMFÖRANDET AV AGENDA 2030 I SVERIGE, OKTOBER 2020.

som är nära kopplad till att ”ingen lämnas utanför” är diskrimineringsgrunderna såväl som de mänskliga rättigheterna. För att alla människor och samhällen ska kunna utveckla sin fulla potential ses jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt som avgörande.

2. Byrån mot diskriminering i Östergötland

Byrån mot diskriminering i Östergötland (Byrån) är en ideell förening som varit verksam i Norrköping sedan 1999. Verksamheten arbetar för mänskliga rättigheter och mot diskriminering och har genom etablering av nya samarbeten utvecklats successivt. Byrå har historiskt kämpat aktivt för att öka kunskap och kännedom om antidiskrimineringsarbete genom juridisk, förebyggande - och opinionsbildande verksamhet och arbetet fortsätter än idag. I den här författarens mening bidrar Byråns arbete med social hållbarhet, utifrån den svenska diskrimineringslagstiftningen och relevanta forskningsområden, till arbetet med Agenda 2030 och att uppfylla fler huvudmål och delmål.

3. Byrån och Agenda 2030

Byråns verksamhet är relevant i arbetet med att uppnå särskilt fem av de sjutton globala hållbarhetsmålen, och därtill några specifika delmål. Nedanstående sammanfattning av identifierade mål och delmål syftar till att visa hur verksamheten har varit och är en del i främjandet av mänskliga rättigheter i enlighet med FN:s globala mål.

- Mål 4 - God utbildning
Delmål 4:4 Följande delmål handlar om att öka antalet personer med färdigheter för ekonomisk trygghet. Vidare handlar det om att öka antal ungdomar och vuxna som har relevanta färdigheter däribland tekniska färdigheter och yrkeskunnande för sysselsättning, anständigt arbete och entreprenörskap.
- Mål 5 - Jämställdhet
Delmål 5:1 Utrota diskriminering av kvinnor och flickor. 5:5 Säkerställ fullt deltagande för kvinnor i ledarskap och beslutsfattande. Tillförsäkra kvinnor fullt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

- Mål 8 – Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
Delmål 8:8 - Skydda arbetstagares rättigheter och främja trygg och säker arbetsmiljö för alla arbetstagare, inklusive arbetskraftsinvandrare, i synnerhet kvinnliga migranter och människor i otrygga anställningar.
- Mål 10 – Minskad ojämlikhet
Delmål 10:2 Främja social, ekonomisk och politisk inkludering. Möjliggöra och verka för att alla människor oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning blir inkluderade i det samhällsliga livet.
- Mål 16 – Fredliga och inkluderande samhällen
Delmål: 16:7 Säkerställ ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer.

Rättighetsbaserat arbete inom ordinarie verksamhet

Byråns antidiskrimineringsarbete fyller en viktig funktion då diskriminering på lokal och regional nivå kan vara svårt att komma åt från en högre nationell nivå. Byrån är en tvådelad verksamhet som innefattar hantering av individärenden samt främjande och förebyggande verksamhetsarbete med information, utbildning och opinionsbildning.

Byråns arbete delas in i två verksamhetsområden, varav den första innefattar juridisk rådgivning, stöd och medling vid diskriminering eller särbehandling. Då Byrån, till skillnad från Diskrimineringsombudsmannen (DO), inte omfattas av offentlighetsprincipen är det möjligt för personer som anmäler att vara anonyma. Byråns arbete utgör därför ett viktigt och nödvändigt komplement till DO. Byråns andra verksamhetsområde innefattar att sprida kunskap och information om diskriminering samt att bilda opinion. Verksamhetens informations- och utbildningsinsatser riktar sig till allmänheten, skolor, myndigheter, företag och andra organisationer. Vidare arrangerar Byrån föreläsningar inom flera olika ämnesområden, exempelvis diskriminering, normer och fördomar, som anpassas utifrån intressentens önskemål och behov.

Samverkan och samarbeten är en ytterst viktig nyckel i arbetet för att uppnå de globala hållbarhetsmålen.⁵ I drivandet av rättvisefrågor samverkar Byrån med olika aktörer. Samarbetet sker ofta med andra verksamma organisationer, föreningar, styrelser och kommuner. Byrån genomför kontinuerligt projektsatsningar som riktar

---

⁵ GLOBALA VECKAN I LINKÖPING "VAD KAN VI GÖRA FÖR ATT NÅ FN:S GLOBALA MÅL?" 2020-11-16

sig till specifika målgrupper och projekten varar oftast mellan ca 1 år – 3 år. Under tiden bedriver Byrån också kortare utbildningssatsningar. Exempelvis handlar en insats om etablering av asylsökande och nyanlända, där Byrån förmedlar kunskap om det svenska samhället samt gruppens rättigheter och skyldigheter. En annan insats är utbildningstillfällen för vård – och omsorgspersonal, där de delges information om diskrimineringslagen, fördjupning i olika diskrimineringsgrunder och möjlighet till diskussion kring normer och bemötande på deras egen arbetsplats. Vidare genomförs även utbildningstillfällen som efterfrågas från exempelvis skolor i teman gällande sexualupplysning och jämlikhetsfrågor.

En viktig del i Byråns arbete är att delta i olika debatter och driva opinionsbildning. Det innebär att delta i olika sammankomster, exempelvis vid konferenser, och i andra forum för att öka kännedom om antidiskrimineringsbyråers verksamhet, utbyta erfarenheter och få kompetensutveckling. Andra återkommande aktiviteter är uppmärksammandet av synlighetsdagar under årets gång såsom deltagande i Pridefestivalen, Internationella Kvinnodagen och Förintelsens minnesdag. På så vis har Byrån arbetat systematiskt för att stärka kunskap och medvetenhet kring rättvisefrågor.

Genom sina olika samhällsprojekt är Byråns verksamhet en stark lokal och regional resurs i arbetet med att förebygga samt motverka diskriminering och orättvis behandling. Verksamheten inbegriper flera olika perspektiv i sitt arbete och strävar efter att individer blir bemötta utifrån egna förutsättningar. Kartläggning, analys, planering, genomförande och uppföljning är en väsentlig del i det arbetet som utformas efter de faktiska behov som finns hos varje individ och målgrupp.

Samtliga delar av Byråns ordinarie verksamhet är utformade efter målet att minska ojämlikhet (mål 10). Vidare kan den allra största andelen juridiska ärenden, utbildningsinsatser och externa event som arrangeras ses som bidragande till arbetet med att uppnå minst ett av de övriga identifierade målen. Byrån arbetar för inkludering (mål 16), att säkerställa likvärdig tillgång till utbildning och arbetslivet (mål 4 och 8) samt att uppnå en jämnare fördelning av makt i samhället (mål 5 och 16).

Agenda 2030 och projektverksamhet

Islamofobi inom vård och äldreomsorg

Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och tillväxt

Delmål 8.8 - Öka antalet personer med färdigheter för ekonomisk trygghet. Vidare handlar det om att öka antal ungdomar och vuxna som har relevanta färdigheter däribland tekniska färdigheter och yrkeskunnande för sysselsättning, anständigt arbete och entreprenörskap.

Mål 10 - Minskad ojämlikhet

Delmål 10:2 - Främja social, ekonomisk och politisk inkludering. Möjliggöra och verka för att alla människor oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning blir inkluderade i det samhälleliga livet.

Islamofobi inom vård och äldreomsorg var ett utbildningsprojekt som drevs från januari till maj 2009. Syftet var att utforma och genomföra en fortbildning riktad till personal som arbetar på äldreboende, inom hemtjänst samt på vårdcentraler. Målet med projektet var att skapa ett bättre bemötande i vården samt att genom att bidra med kunskap verka för en inkluderande arbetsplats med ökad mångfald. Fortbildningen var tänkt att fungera som ett tillfälle där personal som arbetar på vårdcentral, äldreboende eller inom hemtjänsten skulle få möjlighet att diskutera, reflektera och dela erfarenheter med övriga. Deltagarna gavs också möjlighet att ta del av föreläsningar inom områdena islamofobi, fördomar och likabehandling.

Vardagsrasism är tyvärr högst närvarande i det svenska samhället. Människor som i sin yrkesroll har kontakt med allmänheten kan ställas inför situationer som kräver eftertanke i sitt bemötande för att kunna förebygga och motverka rasism. Byråns verksamhet har genom sitt projekt Islamofobi inom vård och äldreomsorg bidragit till hur arbetsplatser kan verka mer inkluderande och kunniga gällande mångfald. Att våga prata och reflektera om rasism kan förstärka förmågan att genomtänkt bemöta det.

För att stärka kompetensen och öka förståelsen för olikheter hos personal inom vården finns en rapport tillgänglig från projektet islamofobi "Möten med andra människor med muslimsk bakgrund inom vård och omsorg". vill säkerställa så att alla människor oavsett bakgrund, etnicitet eller religion blir inkluderade i samhället på ett respektfullt vis och minska de ojämlikheterna i hur personer bemöts. Byrån har genom sitt projekt kunnat påverka och vara en del i förbättringen av detta.

Operation Chef

Mål 5 - Jämställdhet

Delmål 5:1 - Utrota diskriminering av kvinnor och flickor, 5:5 Säkerställ fullt deltagande för kvinnor i ledarskap och beslutsfattande. Tillförsäkra kvinnor fullt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

Operation chef var ett jämställdhetsprojekt som bedrevs under 2012. I projektet genomfördes en studie om informella hinder och andra mekanismer som gör att kvinnor och män ofta får olika tillgång till chefspositioner med makt, inflytande och högre lön. Grunden till studien är att Byrån genom dess arbete med juridisk rådgivning, föreläsningar och möten med näringslivet uppmärksammat behovet av ökad kunskap om och verktyg för att jobba med jämställd rekrytering till högre befattningar.

Utifrån projektbeskrivningen och arbetet med projektet kan det konstateras att projektet bidrar till mål 5, både delmål 5:1 och delmål 5:5. Ur ett jämställdhetsperspektiv finns en ojämn fördelning av högre tjänstepositioner mellan kvinnor och män, där män är överrepresenterade. Gällande pengar, makt och utbildning så visar statistiken på en fortsatt ojämslälldhet.⁶ Trots att kvinnor ofta har högre utbildning har de fortsatt lägre lön, lägre inkomst och så småningom även lägre pension än män.

Face to Face och Vi avgör framtiden!

Mål 10 - Minskad ojämlikhet

Delmål 10:2 - Främja social, ekonomisk och politisk inkludering. Möjliggöra och verka för att alla människor oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning blir inkluderade i det samhälleliga livet.

Mål 16 - Fredliga och inkluderande samhällen

Delmål - 16:7 Säkerställ ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer.

Byrån drev projektet Face to face under 2013 i Norrköpings kommun. Syftet var att öka delaktigheten i och inflytande över de demokratiska processerna bland utlandsfödda ungdomar samt ungdomar med utlandsfödda föräldrar. Byrån upprättade ett mentorskapsprogram där tio förtroendevalda lokalpolitiker under olika träffar vägledde och introducerade tjugo ungdomar 15–19 år i demokratiska processer i kommunen samt tog del av ungdomarnas reflektioner kring detta. Utöver detta ingick även ledarskapsutbildning, utbildning i diskriminering och mänskliga rättigheter, att tala inför grupp, samt formandet av ett ungdomsråd som tar fram frågor att presenteras för politikerna.

Under perioden oktober 2013 till november 2014 drev Byrån projektet Vi avgör framtiden! Syftet var att underlätta för utlandsfödda kvinnor och kvinnor med utlandsfödda föräldrar att ta del av makt och inflytande i föreningslivet, för att sedan själva kunna driva frågor om mänskliga rättigheter och diskriminering. Ett av delmålen med projektet var att kartlägga vilka hinder och svårigheter kvinnor med utländsk bakgrund möter i föreningslivet.

Båda projekten Vi avgör framtiden! och Face to face pekar på hur viktigt det är att känna delaktighet och gemenskap. Byråns verksamhet är en tydlig del av arbetet med delmål 10:2, att minska ojämlikheten och främja en mer inkluderande gemenskap och delaktighet, i det här fallet i det svenska samhället. Vidare har Byrån genom sin verksamhet tillgängliggjort användbar kunskap och verktyg för utrikes födda kvinnor och ungdomar med utrikes födda föräldrar. Att vara engagerad i föreningslivet har

---

⁶ STATISTISKA CENTRALBYRÅN (SCB) "PÅ TAL OM JÄMSTÄLLDHET – LATHUND OM JÄMSTÄLLDHET, JUNI, 2020."

enligt forskning en positiv inverkan på den enskilda individen.⁷ Det möjliggör en social gemenskap, delaktighet och känsla av sammanhang. Föreningslivet skapar förutsättningar och möjligheter för människor att utöva intressen, få kunskap och information samt inflytande inom olika samhällsområden.

Projektet Face till Face går också att knyta till mål 16, delmål 7 som innefattar delaktighet i beslutsfattande och inblick i utformandet av demokratiska processer. Projektet bidrog till att minska diskriminering vilket kan väntas öka deltagarnas tilltro till samhället. I sin tur kan en känsla av inflytande och deltagande vara en bidragande orsak till ett ökat deltagande i samhällets demokratiska processer.

Ställ om till jämställt!

Mål 5-Jämställdhet

Delmål 5:1 - Utrota diskriminering av kvinnor och flickor

Mål 10-Minskad ojämlikhet

Delmål 10:2 - Främja social, ekonomisk och politisk inkludering. Möjliggöra och verka för att alla människor oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning blir inkluderade i det samhälleliga livet.

Projektet Ställ om till jämställt drevs av Byrån mellan 1 december 2014 till 29 februari 2016. Syftet med projektet var att bidra till en mer jämställd arbetsmarknad i Norrköping genom att stärka kvinnor med utländska examen i deras arbetssökningsprocess. Inom projektet utbildades även chefer från olika arbetsgivarorganisationer i icke-diskriminerande och kompetensbaserad rekrytering.

Sverige har en hög sysselsättningsgrad både bland kvinnor och män sett ur ett internationellt perspektiv.⁸ Dock är det ganska stor skillnad mellan personer som är födda i Sverige och personer som är födda i ett annat land. Skillnaden är störst inom gruppen juridiska kvinnor, där 87 % av inrikes födda kvinnor och 66 % av utrikes födda kvinnor är sysselsatta. Inom gruppen juridiska män har inrikes födda män en sysselsättningsgrad på 90 % och utrikes födda män en sysselsättningsgrad på 78 %.

Byrån har genom projektet Ställ om till jämställt riktat satsat på en målgrupp i samhället som generellt har svårare att få in en fot på arbetsmarknaden och på så sätt medverkat till att uppnå delmålen 5:1 och 10:2. Byråns verksamhet har på så sätt kunnat motverka diskriminering i rekryteringsprocess i arbetslivet och ojämlikhet i processen när utrikes födda kvinnors söker arbete.

---

7 STATISTISKA CENTRALBYRÅN (SCB) "TRE AV TIO ÄR AKTIVA I FÖRENING" UNDERSÖKNINGARNA AV LEVNADSFÖRHÅLLANDEN - APRIL, 2020"

8 STATISTISKA CENTRALBYRÅN (SCB) "PÅ TAL OM JÄMSTÄLLDHET – LATHUND OM JÄMSTÄLLDHET - JUNI, 2020."

Re: Agera & Jag på nätet

Mål 10-Minskad ojämlikhet

Delmål 10:2 - Främja social, ekonomisk och politisk inkludering. Möjliggöra och verka för att alla människor oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning blir inkluderade i det samhälleliga livet.

Projektet Re: agera ägde rum 2013–2014. Syftet var att främja ungas engagemang för mänskliga rättigheter och demokrati och genom det förebygga diskriminering och kränkningar på nätet. Deltagare i Re:agera har använt sociala medier för att påverka sin omgivning och fått kunskaper om yttrandefrihet och kommunikation på nätet. Nätaktivism är att använda sociala medier strategiskt för att sprida budskap. Projektet riktar sig till gymnasieklasser och metoderna kan integreras i undervisningen samt involvera flera ämnen.

Projektet Jag på nätet består av fem korta filmer om sociala medier och projektet drevs av Byrån från mars 2015 till mars 2017. Syftet var att skapa utrymme att diskutera hur vi beter oss på nätet, utbyta erfarenheter och strategier för en tryggare och roligare tillvaro där. Vidare var syftet att förbättra rättsäkerheten samt öka målgruppens delaktighet i ett samhälle där nätet spelar en stor roll. I projektet samarbetade Byrån med gymnasiesärskolor, vuxenutbildningar och dagliga verksamheter inom LSS kring behov kopplade till delaktighet och trygghet i sociala medier.

Projektet Re: agera och Jag på nätet erkänner vikten av att känna delaktighet i en allt mer digital och globaliserad värld. Båda bidrar till arbetet med delmål 10:2 där avsikten är att skapa mer inkluderande miljö för alla, i detta fall målgruppen ungdomar, med eller utan funktionsnedsättningar. Unga tillbringar allt mer tid på nätet och på sociala medier. Samtidigt så belyser dessa projekt vilka utmaningar den tekniska utvecklingen medför och ger viktiga verktyg i hanteringen av detta. När den digitala utvecklingen går fort framåt så uppstår det flera svårigheter i att kunna mäta och utvärdera effekterna av detta. Det som blivit allt mer tydligt är dock att en ökad närvaro på sociala medier medför även en högre risk att utsättas för nätbaserade trakasserier. Byrån verksamhet har på så sätt fångat upp ett ytterst aktuellt ämne som berör viktiga vardagsaspekter i ungdomars liv.

Agenda 2030 och nuvarande eller framtida verksamhet

Koll på Jobbet

Mål 4 - God utbildning

Delmål 4:4-Öka antalet personer med färdigheter för ekonomisk trygghet. Vidare handlar det om att öka antal ungdomar och vuxna som har relevanta färdigheter däribland tekniska färdigheter och yrkeskunnande för sysselsättning, anständigt arbete och entreprenörskap. Delmål: 8:8 Skydda arbetstagares rättigheter och främja trygg och säker arbetsmiljö för alla arbetstagare, inklusive arbetskraftsinvandrare, i synnerhet kvinnliga

migranter och människor i otrygga anställningar.

Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och tillväxt

Delmål 8.8 - Öka antalet personer med färdigheter för ekonomisk trygghet. Vidare handlar det om att öka antal ungdomar och vuxna som har relevanta färdigheter däribland tekniska färdigheter och yrkeskunnande för sysselsättning, anständigt arbete och entreprenörskap.

Mål 10 - Minskad ojämlikhet

Delmål 10:2 - Främja social, ekonomisk och politisk inkludering. Möjliggöra och verka för att alla människor oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning blir inkluderade i det samhälleliga livet.

Ett pågående projekt som Byrån driver heter Koll på jobbet. Koll på jobbet är ett 3-årigt projekt med start 2017 som riktar sig till ungdomar på yrkesförberedande gymnasieprogram i Östergötland. Ungdomarna får genom projektet användbara kunskaper och verktyg för att bättre kunna tillvarata sina rättigheter i arbetslivet och hantera frågor som rör diskriminering, vilket i sin tur leder till minskad ojämlikhet (mål 10).

Projektet medverkar till att ungdomar tidigt i sitt yrkesliv får värdefulla erfarenheter av arbetslivet och kunskap om sina rättigheter och skyldigheter. På så sätt bidrar verksamheten till tydlig och relevant information för målgruppen unga på väg in i vuxenlivet. Delmål 4:4 strävar efter att tillgodose människor med färdigheter att ta del av i sitt yrkesliv, delmål 8:8 verkar för att skydda arbetstagares rättigheter och säkra en trygg arbetsmiljö för alla vilket Koll på jobbet förmedlar både teoretiskt och praktiskt. En betydelsefull del i att kunna avgöra om man blivit utsatt för orättvis behandling på sin praktik/eller arbetsplats är att veta om vilka rättigheter man faktiskt har.

Projektet använder sig av pedagogiskt och undervisande material både i form av filmklipp och praktiska övningar att utföra i klassrummet. Det skapar i sin tur möjlighet för eleverna att reflektera och diskutera eventuella händelser som kan uppstå i arbetslivet. Vidare bidrar projektet med kunskapsstödande material även till lärare och skolpersonal att fortsätta använda i sin egen undervisning och handledning.

Ordinarie verksamhet i framtiden

Utbildningsinsatser inom Byråns ordinarie verksamhet kommer fortsätta att eftersträva en ökad förståelse och acceptans för olikheter med mindre spänningar mellan olika grupper i samhället som resultat. Vidare kommer Byrån fortsätta verka för att alla ska ha tillgång till samhället på lika villkor genom arbete med bland annat hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Framtida projekt – ”Funkofobi”

Mål 8 - Anständiga arbetsvillkor och tillväxt

Delmål 8.8 - Öka antalet personer med färdigheter för ekonomisk trygghet. Vidare handlar det om att öka antal ungdomar och vuxna som har relevanta färdigheter däribland tekniska färdigheter och yrkeskunnande för sysselsättning, anständigt arbete och entreprenörskap.

Mål 10 - Minskad ojämlikhet

Delmål 10:2 - Främja social, ekonomisk och politisk inkludering. Möjliggöra och verka för att alla människor oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning blir inkluderade i det samhälleliga livet.

Funktionsrätt är ett viktigt mänskliga-rättighetsområde, och år 2015 lyckades Förbundet för Unga Rörelsehindrade genom en kampanj få in termen ”funkofobi” i Svenska Akademiens ordlista.⁹ Funkofobi är benämningen på den diskriminering som tidigare nämnts, som gör att barn, ungdomar och vuxna med olika funktionsnedsättningar möter utmaningar i samhället, exempelvis i form av bristande acceptans eller negativt bemötande. Det är den här författarens mening att gruppen personer med funktionsnedsättningar skulle gagnas av projekt med dem som målgrupp.

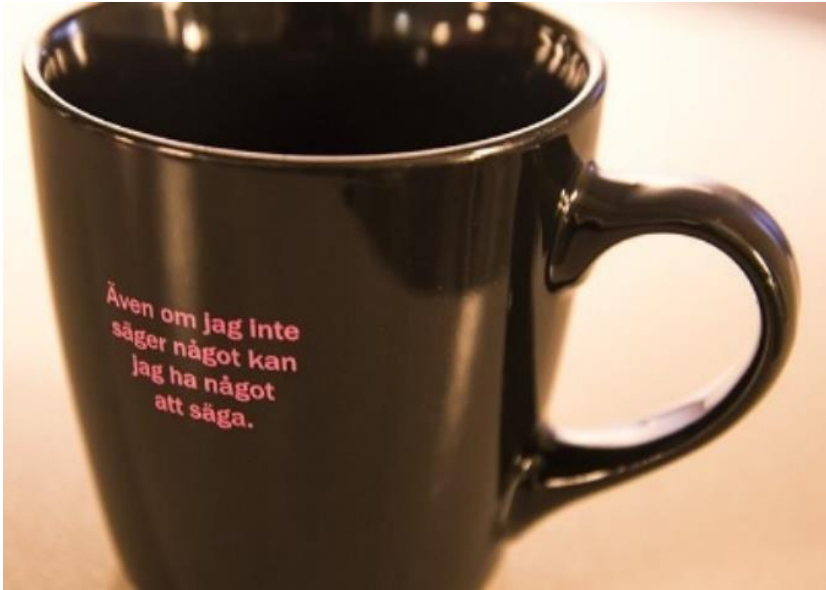
Ett framtida projekt skulle kunna handla om just ”funkofobi” eller kanske ”Kommunicera kan alla!”. Det sistnämnda då personer med försämrade talförmåga eller andra sätt att uttrycka sig på särskilt ofta får utstå nedlåtande och förminskande bemötande från myndigheter och samhälleliga institutioner såsom vid habilitering, sjukvård, arbetsterapeuter eller vid daglig verksamhet.

Personer med en talförmåga som avviker från förväntade normer får ofta uppleva att andra talar ovanför huvudet på dem eller alltid vänder sig till personen bredvid istället. Det krävs ökad förståelse, ödmjukhet och kunskap om kommunikation för att underlätta respektfullt bemötande av personer som har olika talförmågor. Det krävs även en öppenhet för alternativa kommunikationsförmågor exempelvis via digitala verktyg med text-till-tal funktioner eller symbolsystem, som Ipad- WidgitGo, och Bliss.

För att motverka diskriminering och samtidigt förebygga att individer med funktionsnedsättningar blir orättvist bemötta i samhället krävs ökad kunskap och förståelse för olikheter. Människor som möter personer med normbrytande funktion i sitt professionella yrke saknar ofta kännedom om hur de ska bemöta personer som har en annorlunda tal- och kommunikationsförmåga. Mot bakgrund av detta skulle projektarbetet kunna samverka med delmål 8:8, genom att tillgodose relevanta färdigheter för yrkesverksamma. Vidare bidrar även det föreslagna projektet till arbetet med att uppfylla delmål 10:2 och främja social inkludering. Social inkludering är ett möjligt resultat av att minska ojämlikheten som utgörs av det negativa bemötandet där individer erfar att de inte tilltalas, utan talas om.

---

⁹ FÖRBUNDET UNGA RÖRELSEHINDRADE (2015) ”FUNKOFABI”

4. Reflekterande ord

FN:s ledord för de globala målen är att ”ingen ska lämnas utanför!”. Det krävs höga ambitioner och ett övergripande systematiskt förhållningssätt i arbetet för mänskliga rättigheter och rättvisefrågor. Byrån mot diskriminering i Östergötland har sedan starten verkat för att människor i Östergötland ska få en likvärdig chans att vara med. Detta har skett genom ett omsorgsfullt arbete inom både ordinarie verksamhet och en rad olika projektsatsningar.

Alla samhällsaktörer har ett stort gemensamt ansvar att bidra till att alla medborgare känner sig trygga, dels genom att aktivt arbeta för att motverka alla typer av diskriminering och orättvis behandling. Byrån tar sitt ansvar på allvar. För delaktighet och för vår självaste demokrati är det viktigt att människor involveras i beslut som påverkar dem. Det gäller olika beslut som rör policy, prioriteringar, åtgärder eller insatser, och det är särskilt viktigt att säkerställa att underrepresenterade grupper får komma till tals. Byrån tar fram och tillgängliggör verktyg för att dessa grupper ska stärkas i det arbetet.

En känsla av delaktighet och gemenskap kan skapas genom mötesplatser för människor med olika bakgrund, förutsättningar och möjligheter. Byrån har för många varit en av de platserna.

---

10 BRUKARKOOPERATIVET INOM ASSISTANS, JAG, STOCKHOLM. BILD HÄMTAD FRÅN: [HTTPS://JAG.SE/AVEN-OM-JAG-INTE-SAGER-NAGOT-KAN-JAG-HA-NAGOT-ATT-SAGA/](https://jag.se/aven-om-jag-inte-sager-nagot-kan-jag-ha-nagot-att-saga/)

Bilaga 1. FN:s 17 globala hållbarhetsmål

1. Ingen fattigdom
Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Fattigdom innebär bl.a. även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet.
2. Ingen hunger
Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart samhälle.
3. God hälsa och välbefinnande
Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.
4. God utbildning för alla
Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.
5. Jämställdhet
Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.
6. Rent vatten och sanitet för alla
Säkerställa tillgången till en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.
7. Hållbar energi för alla
Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.

8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt. Full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation.
10. Minskad ojämlikhet
Minska ojämlikheten inom och mellan länder.
11. Hållbara städer och samhällen
Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.
12. Hållbar konsumtion och produktion
Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster.
13. Bekämpa klimatförändringarna
Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.
14. Hav och marina resurser
Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.
15. Ekosystem och biologisk mångfald
Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.
16. Fredliga och inkluderande samhällen
Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarskrävande på alla nivåer.
17. Genomförande och globalt partnerskap
Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

Referenser

Byrån mot diskriminering i Östergötland (2020) <https://www.diskriminering.se/>

Förbundet Unga Rörelsehindrade (2015) Funkofobi. Hämtad från:

<http://ungarorelsehindrade.se/vara-kampanjer/funkofobi/>

Globala målen (2017) Globala målen för hållbar utveckling. Hämtad från:

<http://www.globalamalen.se/wp-content/uploads/2016/10/Broschyr-globala-malen.pdf>

Globalportalen (2019) "Leave no one behind" – vad vem hur? Hämtad från:

<https://globalportalen.org/artiklar/leave-no-one-behind-vad-vem-och-hur>

Globalportalen (2020) Agenda 2030. Hämtad från:

<https://globalportalen.org/amnen/agenda->

[2030?qclid=CjwKCAjw0On8BRAqEiwAincsfHm9UW24dYamGwkh2u6CYkhuX_U3Qnhyi8rP8fj3cAF0YCP0v5cThoCnsUQAvD_BwE](https://globalportalen.org/amnen/agenda-2030?qclid=CjwKCAjw0On8BRAqEiwAincsfHm9UW24dYamGwkh2u6CYkhuX_U3Qnhyi8rP8fj3cAF0YCP0v5cThoCnsUQAvD_BwE)

Statistiska central byrån (2019, a) Lämna ingen utanför. Statistisk lägesbild av genomförandet av Agenda 2030 i Sverige. Oktober 2020. Hämtad från:

https://www.scb.se/contentassets/632aa89c7076419d8ec71340d738d761/mi1303_2019a01_br_x41br1902.pdf

Statistiska centralbyrån (2020, b) På tal om jämställdhet – lathund om jämställdhet. Publicerad juni, 2020. Hämtad från: [https://www.scb.se/hitta-](https://www.scb.se/hitta-statistik/temaomraden/jamstallldhet/)

[statistik/temaomraden/jamstallldhet/](https://www.scb.se/hitta-statistik/temaomraden/jamstallldhet/)

Statistiska centralbyrån (2020, c) Tre av tio är aktiva i förening.

Undersökningarna av levnadsförhållanden. Publicerad, april, 2020. Hämtad från:

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter->

[amne/levnadsforhallanden/levnadsforhallanden/undersokningarna-av-levnadsforhallanden-ulf-silc/pong/statistiknyhet/undersokningarna-av-levnadsforhallanden-2018-2019/](https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/levnadsforhallanden/levnadsforhallanden/undersokningarna-av-levnadsforhallanden-ulf-silc/pong/statistiknyhet/undersokningarna-av-levnadsforhallanden-2018-2019/)

Digitalt forum Globala veckan i Linköping "Vad kan vi göra för att nå FN:s globala mål?" 2020-11-16. Tillgänglig från [https://www.linkoping.se/kommun-och-politik/hallbara-](https://www.linkoping.se/kommun-och-politik/hallbara-linkoping/social-hallbarhet/samverkan-med-civilsamhallet/globala-linkoping/globala-linkoping-program-2020/)

[linkoping/social-hallbarhet/samverkan-med-civilsamhallet/globala-linkoping/globala-linkoping-program-2020/](https://www.linkoping.se/kommun-och-politik/hallbara-linkoping/social-hallbarhet/samverkan-med-civilsamhallet/globala-linkoping/globala-linkoping-program-2020/)